

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 122
din data de 20.03.2024

Dosar nr.: 431/2022

Petiția nr.: 4651/04.07.2022

Petentă: ...

Parte reclamată: ...cu pseudonim ...

Obiect: petenta reclamă faptul că în cuprinsul unei reviste de integrale „Integramă Haioasă”, rezolvarea integralei/ banc/ glumă prezintă elemente discriminatorii pe baza criteriului sex/gen

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1. ... cu adresa de corespondență în București, str. Drumul Valea Cricovului nr. 59, sector 6, e-mail: angelescuandreea18@gmail.com

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamațiilor

2. ...având pseudonimul ... cu comunicarea actelor de procedură la sediul Publicației ALIAS Publishing S.R.L., cu sediul în București, Cpt. Av. Petre Mircea nr. 21, et. 2, sector 1 și cu domiciliul în București, Șos. Berceni nr. 25, bl. 38, sc. 1, etaj 6, ap. 18, sector 4

II. Procedura de citare

3. Prin adresa înregistrată sub nr. 4651/05.08.2022 i s-a solicitat petentei să indice criteriul de discriminare, să indice cu claritate părțile reclamate precum și adresa de comunicare a actelor de procedură.

4. În temeiul art. 20 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

5. Prin adresele înregistrate sub nr. 6559/21.09.2022 au fost citate părțile, pentru termenul stabilit de Consiliu în data de 18.10.2022.

6. Procedură legal îndeplinită.

7. La data audierii, doar partea reclamată a fost prezentă.

III. Susținerile părților

Sușinerile petentei

8. Prin petiția înregistrată sub nr. 4651/04.07.2022 petenta susține că la achiziționarea numărului 142 al revistei „Integramă Haioasă” aparținând publicației Alias Publishing, a constatat în cadrul integralei prezentate, la pagina 30, existența unei discriminări pe baza criteriului de sex/ gen. Titlul atribuit integralei era „ABUZ”, ar acest aspect s-a părut petentei deplasat și greșit încă de la început.

9. Petenta arată că pentru fiecare integrăă este publicat un banc/o glumă, iar coloanele verzi reprezintă completarea bancului/ glumei din cadrul integralei.

10. Instrucțiunile din josul paginii menționează următoarele „*Completând căsuțele de culoare verde, veți găsi continuarea bancului de mai sus*”. Bancul începe în felul următor:
„- Deci individul acesta te-a violat de trei ori?

- Nu domnule comisar, precizează tânăra reclamată, numai de două ori...(aici urmând completarea din coloanele verzi pentru a fi gluma completă)

Răspunsul bancului/glumei, din coloanele verzi este: Prima dată mi-a dat cinci zeci de euro”

11. Petenta consideră că fapta lezează dreptul la demnitate personală conform art. 15 din OG nr. 137/2000.

Sușinerile părții reclamate

12. În cadrul ședinței de audieri, partea reclamată și-a declinat identitatea, ... fiind doar un pseudonim. De asemenea, aceasta a declarat că revista „Integramă Haioasă” este o publicație care înglobează o multitudine de bancuri și glume.

IV. Cadrul legal aplicabil

13. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

Constituția României

Art. 1

(3) „România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”

Art. 16

“(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)”

Art. 29 - Libertatea conștiinței

”Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale. (2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc”

Art. 30 - Libertatea de exprimare

(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de (6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

O.G 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată

Art. 2

(1) „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

(...)

(8) „Prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”.

Art. 15

„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ura rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia. ”

Art. 26

(1) „Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (5) și (7), art. 5-8, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, art. 13 alin. (1), art. 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”

Ordinul nr. 27/07.02.2024 privind aprobarea Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor, publicat în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 120/12.02.2024

Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale

Art.10

(1) "Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare".

(2) "Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești".

Art. 14 - Interzicerea discriminării

"Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limba, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau orice alta situație."

Protocolul nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului

Art. 1 - Interzicerea generală a discriminării

"Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nicio discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație."

V. Motivele de fapt și de drept

14. În fapt, Colegiul director director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării reține că petiția nr. 4651/04.07.2022, relevă o situație care ar fi putut leza demnitatea personală a persoanelor de sex feminin.

15. Prin raportare la art. 15 din O.G. 137/2000, Colegiul va analiza dacă fapta sesizată constituie un comportament manifestat în public care vizează atingerea demnității ori/și crearea unei atmosfere de intimidare, ostilă, degradantă, ofensatoare, îndreptată împotriva unei persoane din cauza unei caracteristici personale (criteriu de discriminare).

16. Dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată și nu progresivă având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane.

17. Pentru a decide dacă un anumit tratament este sau nu degradant în sensul art. 3 al Convenției europene a drepturilor omului, CEDO examinează dacă scopul aplicării lui este acela de a umili sau înjosi victima și dacă, prin efectele produse, a fost adusă o atingere personalității acesteia, într-o manieră incompatibilă cu art. 3 (a se vedea, în acest sens, *Raninen împotriva Finlandei, Decizia din 16 decembrie 1997, Reports 1997-VIII, pag. 2.821-22, paragraful 55*). Pe de altă parte, în contextul dreptului de a nu fi supus discriminării și sub acest din urmă aspect, corelativ unui tratament injust, ostil, umilitor sau degradant, trebuie reținut elementul de apreciere de la care un comportament reprobabil

ar fi calificat ca ostil, injust până la tratament degradant, astfel cum au statuat instanțele de contencios european, fosta Comisie pentru Drepturile Omului și Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

18. Colegiul director a analizat petiția din perspectiva art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată, speța putând fi catalogată ca un comportament manifestat în public, de natură să creeze o atmosferă degradantă, umilitoare sau ofensatoare față de persoanele de sex feminin, lezând dreptul la demnitate al acestora.

19. Colegiul director constată faptul că rezolvarea corectă a integralei, integramă propusă la tipărire de către partea reclamată, lezează demnitatea persoanelor de gen feminin (a femeilor și fetelor) și perpetuează un tipar de gândire potrivit căruia femeia întreține relații sexuale pe bani, inducând astfel un sentiment de umilință și de inferioritate.

20. În analiza libertății de exprimare este relevantă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a instanțelor naționale. Astfel, potrivit CEDO, conform art. 10 alin. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile de bază pentru progresul acesteia și pentru împlinirea fiecărei persoane. În limitele alin. 2 din art. 10 din Convenție, libertatea de exprimare se aplică nu numai „informațiilor” sau „ideilor” care sunt primite favorabil sau considerate inofensive sau ca o chestiune de indiferență, ci și celor care jignesc, șochează sau deranjează, acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului larg, fără de care nu există „societate democratică”.

21. Mai mult, articolul 10 al Convenției protejează nu numai conținutul ideilor și informațiilor exprimate, ci și forma în care sunt transmise (a se vedea, printre multe alte autorități, Oberschlick împotriva Austriei (nr. 1), 23 mai 1991, § 57, seria A nr. 204 și Women On Waves și alții împotriva Portugaliei, nr. 31276/05, §§ 29 și 30, 3 februarie 2009).

22. Potrivit art. 10 alin. (2) libertatea de exprimare nu este un drept absolut, acesta face obiectul unor excepții, care trebuie interpretate strict, iar necesitatea oricăror restricții trebuie stabilită convingător (a se vedea Stoll împotriva Elveției [GC], nr. 69698 / 01, § 101, CEDO 2007 - V).

23. În continuare, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la obiectul sesizării. **Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.**

24. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

25. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu *art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000* potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Se apreciază că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

26. Raportat la scopul legitim urmărit, prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de genul acestora. Protecția demnității unei persoane aparținând unui grup de persoane constituie un scop legitim într-o societate democratică.

27. Protecția demnității unor grupuri constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, afirmația, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe unul dintre criteriile menționate în O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la unul dintre criteriile menționate – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată.

28. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

29. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

30. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

31. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (*Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.*)

32. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (*vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49*).

33. În ceea ce privește elementele luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare, Colegiul director va examina: obiectivul urmărit de

partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul și locul în care au fost făcute declarațiile, persoana/funcția autorului declarației.

Obiectivul urmărit de reclamat

34. Obiectivul urmărit de către partea reclamată este important a fi identificat: a dorit partea reclamată să realizeze portretizarea femeilor în ipostaze degradante sau ofensatoare ori a urmărit doar exprimarea în mod artistic a unei glume, unui banc.? (vezi cauza *Jersild c. Danemarca*). Reținem că în stabilirea unei fapte de discriminare, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina, acest aspect neavând relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

35. Cu privire la obiectivul urmărit de către partea reclamată, Colegiul director reține că mesajul transmis de către partea reclamată nu a avut un caracter informativ, de interes pentru opinia publică (nu a avut rolul de a informa publicul cu privire la un subiect de interes public și nici nu s-a urmărit acest aspect).

36. Colegiul nu poate decât să constate faptul că în prezenta cauză s-a depășit sfera libertății de creație, astfel cum este reglementată din punct de vedere legal ca parte a libertății de exprimare.

37. Colegiul director apreciază că actul artistic exprimat în speța de față este de natură a atinge o limită prin care să se încalce un drept fundamental.

38. Astfel, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit. O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul de gen.

39. De asemenea, în luarea deciziei, Colegiul director se raportează la art. 30 din Constituției României care asigură libertatea de exprimare, și prevede, în același timp, și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

40. În același sens, în ceea ce privește modalitatea de sancționare a nerespectării dreptului la demnitate, este important de reținut și Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale care atestă faptul că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. — faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de

natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art. 1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

41. Prin lecturarea mesajului, Colegiul director reține faptul că se perpetuează stereotipuri de gen¹.

Contextul și locul unde a fost publicat

42. Colegiul director reține că în numărul nr. 142 al revistei "Integrama Hioasă" a publicației Alias Publishing, la pagina 30 a fost publicată o integrama cu titlul "ABUZ".

Conținutul anunțului

43. *"Completând căsuțele de culoare verde, veți găsi continuarea bancului de mai sus". Bancul începe în felul următor:*

"- Deci individul acesta te-a violat de trei ori?"

- Nu domnule comisar, precizează tânăra reclamată, numai de două ori...(aici urmând completarea din coloanele verzi pentru a fi gluma completă)

*Răspunsul corect al bancului/glumei, din coloanele verzi este: **Prima dată mi-a dat cinci zeci de euro**".*

44. Rezolvarea integralei/banc/glumă prezintă elemente de discriminare pe bază de sex/gen.

45. În lipsa unor prevederi expres prevăzute de O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, respectiv în legislația privind contravențiile, pentru determinarea caracterului public al faptei vom proceda la utilizarea prevederilor art. 152 din Codul penal al României, care arată că: *"Fapta se consideră săvârșită "în public" atunci când a fost comisă: într-un loc care prin natura sau destinația lui este totdeauna accesibil publicului, chiar dacă nu este prezentă nicio persoană; în orice alt loc accesibil publicului, dacă sunt de față două sau mai multe persoane; în loc neaccesibil publicului, cu intenția însă ca fapta să fie auzită sau văzută și dacă acest rezultat s-a produs față de două sau mai multe persoane; într-o adunare sau reuniune de mai multe persoane, cu excepția reuniunilor care pot fi considerate că au caracter de familie, datorită naturii relațiilor dintre persoanele participante; prin orice mijloace cu privire la care făptuitorul și-a dat seama că acest fapt ar putea ajunge la cunoștința publicului."*

46. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare Colegiul director se va raporta și la elemente legate de calitatea specifică pe care o poate avea autorul mesajului analizat (ziarist, politician, membru al opoziției, funcționar public, etc) sau persoana lezată (politician, funcționar public, magistrat, persoană privată, grup parlamentar, etc), precum și mijlocul prin care a fost difuzat mesajul (presa scrisă, televiziune, radio, mediu online etc.).

47. Colegiul director apreciază că bancul/integrama a fost publicată într-o revistă de specialitate "Integrama Haioasă" dar care a condus fără dubiu la un impact semnificativ

¹ Stereotipurile de gen reprezintă una dintre cauzele profunde ale inegalității de gen și afectează toate domeniile societății. Așteptările stereotipe bazate pe norme prestabilite pentru femei și bărbați, fete și băieți, le limitează aspirațiile, opțiunile și libertatea și, prin urmare, trebuie eliminate.

asupra publicului cititor, având în vedere numărul mare de persoane care are acces la astfel de reviste, ele fiind distribuite atât în mediul online cât și în format fizic.

48. Având în vedere conținutul afirmației, contextul, obiectivul urmărit, rolul în societate al persoanelor reclamate, Colegiul director consideră că acestea ating o limită prin care încalcă un drept fundamental (dreptul la demnitate umană al unui grup de persoane) și se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare, întrucât mesajul supus prezentei analize a condus la lezarea demnității persoanelor de gen feminin.

49. În acest punct este necesar să reiterăm faptul că, astfel cum rezultă din reglementările internaționale și din prevederile constituționale din România, caracterul inviolabil al libertății de exprimare afirmă statutul de drept aprioric, indiscutabil și nenegociabil al persoanei, căruia nimeni și nimic nu trebuie să-i aducă atingere. Inviolabilitatea nu exclude, ci chiar le presupune, o serie de „îndatoriri și responsabilități” ale persoanei care își exercită libertatea de exprimare, precum și anumite limite ale exercitării dreptului, în numele interesului public, comun ori particular. Exercitarea libertății de exprimare, ca și a altor drepturi fundamentale, trebuie făcută cu bună-credință și în raport de interesul public și de drepturile celorlalți.

50. Având în vedere natura cauzei, Colegiul director se raportează și la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (cunoscută în general sub denumirea de Convenția europeană a drepturilor omului), ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, care prevede în art.10 că: *“orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare”* și precizează în mod expres limitele acestui drept în alineatul 2 al aceluiași articol: *“exercitarea acestor libertăți {n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei} ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora.”*; ca urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut.

51. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice.

52. Cu toate acestea, exercitarea libertății de exprimare comportă și limite, printre acestea regăsindu-se și dreptul la imagine, fapt pentru care este important a se vedea dacă un subiect incomod sau sensibil spre exemplu, contribuie la un mesaj de interes public.

53. Colegiul director ia act de faptul că demnitatea persoanei nu constituie numai un drept fundamental în sine, ci reprezintă însuși temeiul drepturilor fundamentale:

- Declarația universală a drepturilor omului din 1948 a inclus demnitatea umană în preambulul său *“(...) întrucât recunoașterea demnității inerente tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, al dreptății și al păcii în lume”*;
- Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (2000), la art. 1, stipulează că *“Demnitatea umană este inviolabilă. Aceasta trebuie respectată și protejată.”*;

- În hotărârea sa din 9 octombrie 2001 în cauza C-377/98, Țările de Jos/Parlamentul European și Consiliu, Rec. 2001, p. I-7079, punctele 70-77, Curtea de Justiție a confirmat faptul că dreptul fundamental la demnitatea umană face parte din dreptul Uniunii;
- În Constituția României, demnitatea este consacrată ca valoare prin art. 1 alin. 3.;
- Prin Decizia nr. 1.109 din 8 septembrie 2009, Curtea Constituțională a statuat cu valoare de principiu că *„drepturile și libertățile fundamentale ale cetățeanului sunt valori constituționale ce se întemeiază pe demnitatea umană și libera dezvoltare a personalității umane”*;
- *“Curtea (n.n. Constituțională) a statuat că demnitatea umană este un concept specific aplicabil doar persoanelor fizice, recunoscând, astfel, natura umană a individului* (Decizia nr. 1.109 din 8 septembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 678 din 9 octombrie 2009). Această orientare a Curții este confirmată odată cu Decizia nr. 1.576 din 7 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 32 din 16 ianuarie 2012, când aceasta a statuat că „dignitatea umană este un atribut inalienabil al persoanei umane” și că este o „valoare intrinsecă a ființei umane”. De aceea, Curtea trage concluzia că demnitatea umană este o valoare supremă a statului de drept (Decizia nr. 841 din 2 octombrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 723 din 25 octombrie 2007) .(...) Demnitatea umană nu este definită ca un drept distinct în jurisprudența Curții, ci mai degrabă ca un principiu director, ca o valoare supremă a statului.”

54. În concluzie, Colegiul director nu poate decât să constate faptul că în prezenta cauză s-a depășit sfera caracterului informativ care prezintă interes pentru opinia publică și apreciază că afirmațiile/remarcile părților reclamate, au creat o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare, lezând demnitatea umană a unui grup de persoane, o categorie defavorizată.

55. Pentru considerentele de mai sus, Colegiul director constată că se întrunesc cumulativ elementele constitutive ale unei fapte de discriminare prevăzute de art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, apreciind că în cauză a fost încălcată demnitatea umană.

56. Colegiul director reiterează că măsura constatării și sancționării faptei supuse prezentei analize este necesară într-o societate democratică în care demnitatea umană este garantată ca valoare supremă a legii fundamentale și a democrației, conform art. 1 alin. (3) din Constituția României, respectarea demnității umane a persoanelor fiind un scop legitim urmărit de stat. Măsura este proporțională cu scopul urmărit, astfel constatarea contravenției și aplicarea unei sancțiuni sunt proporționale cu necesitatea protecției demnității umane a persoanelor.

57. Privind sancționarea faptelor de discriminare, Colegiul director are în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege. Colegiul director subliniază în acest sens că trebuie înțeles cu adevărat că scopul sancționării unor fapte care aduc atingere unor drepturi și principii, cum ar fi dreptul la nediscriminare, este în sensul corectării unor asemenea fapte și prevenirii săvârșirii lor în viitor și nu aplicarea neapărat a unei măsuri punitive cum este cea a amenzii contravenționale.

58. În stabilirea cuantumului amenzii Colegiul director se raportează la prevederile art. 26 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată *[„Contravențiunile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6 - 9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”]*

59. Pe cale de consecință, considerăm că sancțiunea ce trebuia stabilită pentru fapta de discriminare constatată, să fie amendă contravențională în valoare de 2.000 de lei față de partea reclamată, având în vedere următoarele:

- a) discriminarea sesizată a vizat un grup de persoane;
- b) discriminarea de sex/gen este o formă gravă de discriminare, conform jurisprudenței CEDO în domeniu;
- e) partea reclamată nu a mai fost sancționată anterior de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

60. Colegiul director subliniază în acest sens că trebuie înțeles cu adevărat că scopul sancționării unor fapte care aduc atingere unor drepturi și principii, cum ar fi dreptul la nediscriminare, este în sensul corectării unor asemenea fapte și prevenirii săvârșirii lor în viitor și nu aplicarea neapărat a unei măsuri punitive cum este cea a amenzii contravenționale.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

- 1.** Aspectele sesizate constituie fapte de discriminare, potrivit art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată;
- 2.** Aplicarea amenzii contravenționale în cuantum de 2.000 lei pentru partea reclamată P.A., potrivit art. 26 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, coroborat cu art. 8 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
- 3.** O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la **Compartimentul Taxe și Impozite din UAT pe raza căruia își are domiciliul contravenientul**. Contravenientul poate trimite dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar) în termen de 15 de zile din momentul în care constituie de drept titlu executoriu, conform art. 20 alin. 10 al **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare** cu modificările și completările ulterioare, republicată și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS Csaba Ferenc - Membru

BABUȘ Radu - Membru

BĂNICĂ Claudia Cerasela - Membru

DIACONU Adrian - Nicolae - Membru

JURA Cristian - Membru

MOȚA Maria - Membru

OLTEANU Cătălina - Membru

RAIU Cătălin - Membru

SĂVULESCU Radu - Cosmin – Membru

Data redactării: 04.09.2024

Redactată și motivată F.L.I.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

